

Η έμφυλη βία στην τέχνη

Κική Δημουλά, «Σημείο Αναγνωρίσεως» άγαλμα γυναίκας με δεμένα χέρια

Όλοι σέ λένε κατευθείαν άγαλμα,
έγώ σέ προσφωνώ γυναίκα κατευ-
θείαν

[...]

κι ή στάση σου είναι ή θέλησή σου
κάτι νά σέ βοηθήσει νά ξεφύγεις
τήν άγωνία του αίχμάλωτου
Έτσι σέ παραγγείλανε στό γλύπτη:
αίχμάλωτη...

[...]

Γιά τά δεμένα χέρια σου, που έχεις
όσους πολλούς αιώνες σέ γνωρί-
ζω,
σέ λέω γυναίκα.

Σέ λέω γυναίκα
γιατ' είς' αίχμάλωτη.

(αποσπάσματα)

Πρόκειται για το μαρμάρινο γλυπτό του Κωνσταντίνου Σεφερλή «Η Βόρειος Ήπειρος» (1951) που βρίσκεται στην Πλατεία Τσοίτσα της Αθήνας, στο πάρκο μεταξύ Πολυτεχνείου και Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου. **Η παράσταση της αλυσοδεμένης γυναίκας γίνεται αντιληπτή από την ποιήτρια όχι ως ιστορική και εθνική αλληγορία, αλλά ως σύμβολο της κοινωνικής καταπίεσης του γυναικείου φύλου.** Στο ποίημα παρακολουθούμε τη συνομιλία της ποιήτριας με το γυναικείο άγαλμα.

Τιτσιάνο (1560-62), «Ο βιασμός της Ευρώπης»
(Ο πίνακας απεικονίζει την αρπαγή της Ευρώπης από τον Δία)

Τιτσιάνο (1571), «Ταρκύνιος και Λουκρητία»
Ο πίνακας αφορά τον βιασμό της Λουκρητίας από τον Ταρκύνιο, έναν από τους πιο διάσημους μύθους της αρχαίας Ρώμης. Στη ρωμαϊκή παράδοση το γεγονός αυτό σηματοδότησε την απαρχή της πτώσης της μοναρχίας, με την εξορία του Ταρκύνιου και την επάνοδο της δημοκρατίας)

Θεόδωρος Ράλλης (1906), «Η λεία»

(Στον πίνακα απεικονίζεται μία Ελληνοπούλα, η οποία αποτελεί λάφυρο, μετά από βανδαλισμό και ιεροσυλία από τους Τούρκους)

Τιτσιάνο (1511), «Το θαύμα του ζηλότυπου συζύγου»

(Ο πίνακας απεικονίζει έναν άνδρα που μαχαιρώνει τη γυναίκα του, αφού έχει κατηγορηθεί άδικα για μοιχεία)

Τραγουδάμε Δίχως Φόβο (Canción Sin Miedo)

Να τρέμει το κράτος, να κλείνουν οι δρόμοι
Να τρέμει όποιος χέρι τολμά και σηκώνει
Μας παίρνουν με βία, την ξεγνοιασιά
Μας φύτεψαν φόβο, μα φυτρώσαν φτερά

Και κάθε λεπτό σχεδόν κάθε μέρα
Θρηνούμε μια κόρη αδερφή και μητέρα
Μέσα σε μια νύχτα μας εξαφανίζουν
Συνένοχος είναι όποιος σιωπά, σα μας αφανίζουν

Για εκείνες τις νύχτες που γύριζα μόνη
Στη θέα μιας μορφής το αίμα μου να παγώνει
Για όλα τα χέρια που σφίγγουν κλειδιά
Γινόμαστε όλες μαζί μια γροθιά!

Δικαίωμα δεν έχεις στο σώμα μου επάνω,
Δε σου πέφτει λόγος πού πάω και τι κάνω
Δεν είναι αγάπη ο πόνος κι η βία
Όλες απαντάμε, αν αγγίξεις μία

Κι αν δε το κατάλαβες τούτοι οι στίχοι
Φωνάζουν πως βρίσκομαι εδώ από τύχη
Με οργή τραγουδάω, ακούστε με όλοι
Στο σπίτι αν δεν έρθω, κάψτε την πόλη...

<https://youtu.be/UPD1XvT2Too>

**Alberto Penagos (2015),
«Sueños Marchitos»**

Το έργο αυτό καταδικάζει τις δολοφονίες των γυναικών στο Μεξικό και αφορά τόσο την κακοποίηση των γυναικών όσο και τον εξαναγκασμό τους να εκδίδονται. Αναπαριστά μία γυναίκα με εμφανή τα σημάδια της σωματικής κακοποίησης, η οποία ωστόσο φοράει ένα προσωπέο και κρύβεται πίσω από αυτό.

Νικολά Πουσέν (1633-1634), «Η Αρπαγή των Σαβίνων Γυναικών»

Ο πίνακας απεικονίζει έναν μύθο, σύμφωνα με τον οποίο, ο βασιλιάς της Ρώμης, Ρωμύλος, αναζητούσε συζύγους για τους υπηκόους του, αλλά λόγω της έλλειψης γυναικών στην πόλη χρειάστηκε να τις εξασφαλίσει με ένα τέχνασμα. Έτσι, οργάνωσε γιορτή με αθλητικούς αγώνες και προσκάλεσε κατοίκους γειτονικών φυλών να συμμετάσχουν. Κατά τη διεξαγωγή της γιορτής, διέταξε τους στρατιώτες του να αρπάξουν τις γυναίκες της φυλής των Σαβίνων.

Με ποιά δικαίωμα /Αγγελική Βλαχάκη

Τι είναι η αγάπη
Όταν δεν ξέρεις πως να την εκφράσεις
Σπεύδοντας το καθετί ν' αλλάξεις
Χωρίς να νοιάζεσαι αν κάποιον θα τον βλάψεις
Τι είναι η γυναίκα
Όταν φοβάται τα απρόβλεπτα σου χέρια
Σε όλους δείχνει πως όλα είναι τέλεια
Κι αντί για κλάματα πάντα ξεσπά σε γέλια

Με ποιο δικαίωμα
Επιλέγεις να επεμβαίνεις στη ζωή της
Αν είσαι χάλια τα βάζεις πάντα μαζί της
Και τη χτυπάς αν ξεκλειδώσει τη σιωπή της

Με ποιο δικαίωμα
Την αναγκάζεις όταν θες να μη μιλάει
Να σφίγγει δόντια και να χαμογελάει
Και για έρωτα μονάχα να διψάει

Τι είναι το πάθος
Αν καταλήγει σχεδόν πάντα σε βία
Και την κλειδώνεις ξαφνικά σε μια γωνία
Ν' αναρωτιέται το ποια ήταν η αμαρτία

Τι είναι η γυναίκα
Άμα δεν ξέρεις ούτε πως να της μιλήσεις
Θα' ταν καλύτερα τότε να την αφήσεις
Και μη σκεφτείς ποτέ σου να την κυνηγήσεις

<https://youtu.be/ivukZ4d9eng>